


**שבוע 127 ..... 3**

**הערות על הסדר 121 ג' ..... 3**

**השתמש בספר בבית הכנסת ונעשה קרע קטן תוך כדי שימוש אם צריך לשלם ..... 3**

**הערות על הסדר 121 ב' ..... 5**

**האם חלב בן פקועה מותר לאכול בבשר או לא ומה הדין בבשר בן פקועה ..... 5**

**האם מותר להזמין חפץ מגוי בחו"ל ולומר לו שישלח את החפץ בשבת ..... 6**

לקבלת גליון שביחא מידי שבוע שלח
**questions@shchiche.com**

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' חפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חינם לבית מדרשם ותע"ב

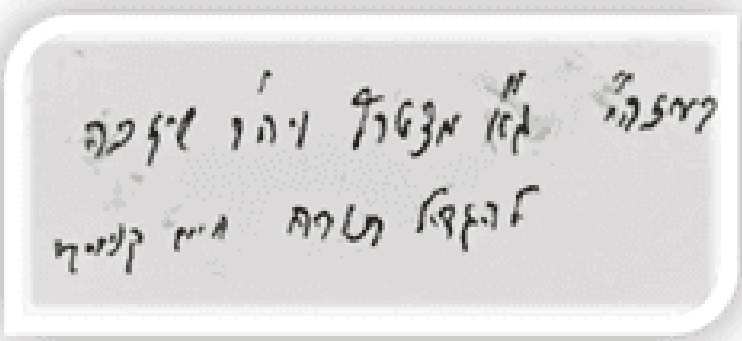
תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בקו שכיחא שלוחה 6)

השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

**ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו ממרנן ורבנן זצוקללה"ה ויבדלחט"א:**

**הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"מ שטרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגרב"ד דיסקין, הגרי"ב שרייבר, הגרמ"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ קסלר, הגרח"י מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.**



הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעורר את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה, ותבוא עליו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרבב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

# שבוע 127

## הערות על הסדר 121 ג'

**נתבאר** בשו"ע וברמ"א או"ח ס"ס רטז שבדבר שיש ספק אם חייב בברכת הריח, עדיף לו לא להריח. וכך התבאר עוד לעיל בשו"ע בסימן זה.

וכבר הקשו בזה, שמצאנו בכמה מקומות שאומרים ספק ברכות להקל ואין חיוב לימנע מלאכול וכיו"ב. ובפשטות החילוק בזה בין ירא שמים לשאינו ירא שמים, כפי שהתבאר לעיל (סי' קסח), שרק ירא שמים צריך להמנע מלבוא לידי ספק ברכות אבל בלא זה ספק ברכות להקל מעיקר הדין.
אבל יש ליישב באופן אחר ולומר, דהטעם שכאן נקט השו"ע בפשיטות לימנע מלהריח וכן הרמ"א, ומצאנו את זה בשלש מקומות לענין ריח, הטעם בזה הוא, מכיון שריח הוא דבר שאפשר לימנע ממנו בקל, שאינו כמו מאכל שמזין ושעל הלחם יחיה אדם, וגם בשאר מאכלים שלא נאמר בהם שעל הלחם יחיה אדם, מ"מ יש בזה צער אם לא יאכל. משא"כ בריח אין בזה כ"כ צער והפסד, ושייך שפיר לקרוא לזה שאפשר לימנע מזה בקל, ולכן הזכיר להחמיר בריח יותר משאר ברכות לענין זה והכל לפי הענין.

## השתמש בספר בבית הכנסת ונעשה קרע קטן תוך כדי שימוש אם צריך לשלם

**הנה** נחלקו הראשונים אם קלקול ספר הוא בכלל פטור דמתה מחמת מלאכה, שבשטמ"ק ב"מ סד ע"ב הביא תשובת ר"ג שמקבל בזה, ובמחנ"א שאלה סי' ד' לא כתב כן, ודנו בזה עוד הרבה פוסקים, ובשו"ת חקקי לב יו"ד סי' מח פח ע"א כתב שיכול לומר קים לי כהפוטרים.
ואמנם עיקר דברי רבנו גרשום אמורים בקלקול דממילא ולא בקלקול בידיים כגון קריעה, אך לכאורה גם בזה אם נעשה במקרה רגיל יהיה בזה פטור, ומאידך גיסא גם המחנ"א מיירי בפחת ספר ולא בקריעה שאירעה בספר [עי' היטב בדבריו ובמש"כ היהודה יעלה בדעתו, דבמחת ים מקוס לומר דמין דבריו שייכי כלל לענייננו שהיתה קריעה חלף רק לענין פחת המצוי ע"ש], ואולי הנידון לגבי קריעה יהיה תלוי בטעמי הפוסקים לענין פטור מתה מחמת מלאכה (עי' בדברי הראשונים והאחרונים שהובאו באריכות בספר חוק לישראל שומרים ב' עמ' 1006).
ופשטות ביאור ענין מתה מחמת מלאכה הוא שהמשאיל נתן לו רשות לעשות בו מלאכה וממילא

סילק כל טענה מדבר שיכול לבוא בזמן מלאכה כל היכא שהפעולה שהוא עשה הי׳ מלאכה וממילא יש מקום לפטור כל עוד שיודע שהשתמש כשימוש הרגיל ונקרע תוך כדי שימושו, אא״כ לא נזהר בשימושו, אבל עדיין גם מצד הסברא הפשוטה יש לחלק דעיקר האופן של מתה מחמת מלאכה הוא שהבהמה מתה מחמת שלא יכלה לסבול עול המלאכה וזה דבר שיכול לקרות על ידי שימוש רגיל בלבד משא״כ כל שימוש שאירע על ידי פעולות האדם שהיה יכול להשתמש בעדינות יותר מנ״ל דחשיב מתה מחמת מלאכה דשמא אם היה נזהר הרבה לא היה נעשה כן [ועכ״פ מדובר שאכן היו שם דפיס חלשים וכיו״ב אז שפיר שם טעם טובעי למה נקרע שלא מחמת המלאכה].

אבל בפוסקים כתבו כמה טעמים להלכה לענין מתה מחמת מלאכה (עי׳ במקורות הנ״ל בהרחבה דברי הראשונים והאחרונים וכן עי׳ באריכות במשפט שי חו״מ פ״ב) ואולי לא בכל גווני שייכים כל הטעמים שכתבו הפוסקים בזה.

[ולגבי קריעת ספר אם חשיב מתה מחמת מלאכה, עי׳ עוד שו״ת נחמת כל חי חו״מ סי׳ ג׳ שעיין בזה פלוגתא ועיין לעיין בספר מגן ישראל חו״מ דף רעט ובספר נאר חנוך חו״מ ח״ב ג׳ פמ״ח דף שכו אות ד׳ ה׳ ולע עיינתי בהם לע״ע].

ומ״מ בנידון זה יש כאן עוד ב׳ נידונים, הא׳ האם כלפי כספי הקדש כמו בהכנ״ס יכול לומר קים לי, או דנימא שהוא ספק איסורא, ובנתה״מ סי׳ ס סק״ח כתב דגם כנגד הקדש אמרי׳ המוציא מחברו עליו הראיה, ועי׳ ברכת שמואל ב״מ סי׳ ז׳ שכ״כ בשם הגר״ח והביא ראיות לזה, ועי׳ שערי יושר ש״ה פט״ז מש״כ ע״פ התוס׳ כתובות ל ע״ב ד״ה זר דג״כ משמע מדבריו שמקל בזה, ומ״מ ראינו קצת סתירות בזה וכבר האריכו בזה האחרונים, עי׳ שם, ועי׳ ש״ך יו״ד סי׳ רנט ס״ה סקי״ד ובט״ז שם לענין כספי צדקה ולפי הגדרת הט״ז שם שחילק בין אם הוא ספק בעלות או ספק בכוונתו י״ל דה״ה ספק בדין אזלי׳ לקולא ולפי חילוק הלבוש שהובא בט״ז שם אם הי׳ לו חזקה לכאורה בזה ג״כ אזלי׳ לקולא וי״ל בכ״ז.

והנידון השני האם בפטור מתה מחמת מלאכה ראוי לצאת ידי שמים ובפשוטו משמע שלא אא״כ היה בזה קצת אשמה מצדו ובאוה״ח כ׳ דבעליו עמו יש לשלם לצאת ידי שמים באופן שפשע עי״ש, ויש לחקור באיזה אופן מיירי ואכה״מ לזה, והי׳ מקום לדייק מגמ׳ דהגוזל בתרא דיר״ש לא ניח״ל דלתהני וכו׳ אלא דשם נהנה (וכעי״ז בפרק כל כתבי ובמקו״א ביארתי החילוק בין הא דהגוזל להא דכל כתבי) משא״כ הכא הי׳ מקום לטעון דכיון שאינו נהנה ומן הדין פטור א״כ גם בידיני שמים פטור לשלם אבל במשפט שלום סי׳ קעו סמ״ח כתב ע״פ מהרי״י סי׳ קכה דבדיני שמים חייב בכל אופן שאירע נזק על ידו והוא חידוש וצל״ע בזה.

היוצא מזה דאף שמצד הדין אפשר דאין חיוב לשלם מ״מ אפשר שראוי לשלם להם מהטעמים הנ״ל.

# הערות על הסדר 121 ב'

**או"ח** ס"ס תקצ ס"ג בהגה ואין אומרים עננו בר"ה כמו שא"א ביה"כ, ולא קאמר כמו שאין אומרים בשבת, דבשבת הוא איסור ואפי' תענית חלום צריך כפרה, משא"כ בזה שהוא היתר דהרי קאי אפי' להסוברים שמצוה להתענות בר"ה לכך מדמה לה ליה"כ.

*

אה"ע סי' פח סי"א ואם לא נתברר כמה הוציא לא יטלו היתומים כלום, ויש לדון דלכאו' אם ידוע שההוצאה לא היתה פחות ממאה יטלו לכה"פ מאה דלא גרע מאם נתברר כמה הוציא לענין אותם המאה, וממילא היכי משכח"ל דלא ידעי' שהוציא פאוטה אחת דנימא שלא יטלו כלום, ויל"ע כלום.

*

אה"ע סי' קד ס"ה היכא דטעו ונתאנו וכו' אם ירצו ב"ד לקיים המקח וכו' ויש חולקים בזה, פי' שאין ב"ד יכולים לכוף את הלוקח בכך )עי' ח"מ סק"י( אבל אם ירצה הלוקח פשיטא שיכולים לכו"ע, דתיפוק ליה שיכולין למכור חלק מן הקרקע.

# האם חלב בן פקועה מותר לאכול בבשר או לא ומה הדין בבשר בן פקועה לגבי

**חלב בן פקועה** ברע"א בהגהותיו לשו"ע יו"ד סי' פז נסתפק בזה ונקט דחשיב חלב שחוטה שהאיסור אינו מן התורה, וכן הביא בשם השעה"מ פ"ג מה' איסורי מזבח הי"א דחשיב כחלב שחוטה, אבל ביד יהודה ביו"ד שם סקי"ב כתב דפשוט יותר מביעתא בכותחא שהוא דאורייתא.

וע"ע בפת"ש שם סקי"ד ונחלת צבי וחת"ס יו"ד סי' יד ועוד.

וכ"ז לגבי חלב בן פקועה בבשר גמור אבל בשר בן פקועה בחלב גמור הוא נידון בפני עצמו ובמשך חכמה פ' וירא מבואר דס"ל שבן פקועה אין לו דין בשר לענין זה (כך משמעות לשונו שם אף שהי' מקום לטעון דכוונתו כהרע"א שהרי ציין שם לדברי השעה"מ וגם הזכיר שם ענין חלב שחוטה מ"מ אפשר דכוונתו לענין חלב שחוטה לומר דכמו שחלב שחוטה שרי כך בשר בן פקועה שרי ואינו בשר, ושו"ר בביאור על המש"ח שביאר כדברי, ועדיין צ"ע), **וציינו בזה לדברי התוס' בב"ק מא ע"א ד"ה איני לענין שאין בשרו נאסר משום נבלה** [מס כי מין רמיה די"ל דתליא בחיוב שחיטה דמין נבלה בלא חיוב שחיטה ולא מצד עם בשר].

# האם מותר להזמין חפץ מגוי בחו"ל ולומר לו שישלח את החפץ בשבת

**יעו"י** במשנ"ב סי' רמז סקי"ח בשם החי"א כלל ג' סי"א דמבואר שם ששלא במקום הפסד אין לומר לגוי שייקח עבורו משלוח בשבת, אם אומר לו ליקח בשבת (וזה אסור אפי' כשהגוי הולך מעצמו וכשרוב המשלחים גוים מסתמא חשיב כהולך מעצמו ולא לצורך הישראל אבל אם רוב המשלחים ישראל חמור יותר, עי' לעיל שם בסעי' א' ואילך, ויש להוסיף דבשליחות מדלת לדלת שצריך להרבות בשבילו הדרך אסור גם בלא שאומר לו שילך בשבת כמבואר במשנ"ב שם סקי"ז בשם הב"י).

וכן מבואר בל' המחבר שם בסעי' א' ובסק"ג שם.

ולפ"ז עכ"פ במקרה רגיל של חברות משלוחים בזמנינו שאין כ"כ חילוק אם ישלח בשבת או במוצ"ש אין לומר לגוי שישלח בשבת אפילו בשליחות שאינה מדלת לדלת ושאינו הולך במיוחד לצורך הישראל.

אולם אם הגוי אינו אומר להדיא שישלח בשבת מכיון שבמקרה רגיל חשיב כמו שקצץ דמים וגם במקרה רגיל חשיב כמו שקבוע בית דואר בעיר (עי' במשנ"ב שם סק"ח) ובזה מותר אפי' להמחבר (בסעי' א' שם) ואפי' בערב שבת אם אינו אומר לו שילך בשבת.

(אבל אם אומר לו שילך בשבת אין מועיל היתר זה של קביע בי דואר דהרי היתר זה אינו מועיל בקצץ כמ"ש בשו"ע ס"א ואינו מועיל בגוי הולך מעצמו כמ"ש במשנ"ב סקי"ח, ולמה יועיל בבי דואר).

ובאופן שהגוי אומר מעצמו שישלח בשבת כתב המשנ"ב סק"ג בשם הב"י דבזה לא חשיב שאמר לגוי.

[ויל"ע מה היתר זה כתב המשנ"ב דוקא בקצץ לדעת המחבר אף גם בלא קצץ לדעת הרמ"א ובפשוטו היינו הך אבל צל"ע במקורי הדברים].

ועוד יל"ע מה הדין כשהגוי אומר שישלח בשבת והישראל מסכים לדבריו, דלפו"ר היה צריך להיות דחשיב כמו שאומר להדיא לגוי, ומצד שני קצת דוחק להעמיד ההיתר הפוסקים רק באופן שאינו מאשר כלל את דברי הגוי ולפ"ז נצטרך להעמיד שכבר סיכם עם הגוי שישלח ורק לאחר הסיכום הודיע לו הגוי שישלח בשבת, והוא קצת דחוק ויל"ע בזה.

ומ"מ הפתרון לצאת מחשש זה הוא להסכים לגוי עקרונית על המשלוח ולהתעלם מההצעה שישלח בשבת (ואפי' אם אומר לו 'שלח' ואינו אומר לו שלח כדבריך אפשר דיש לדמותו להנח בדיני שומרים כששאלו אם ישמור שלא קיבל עליו שמירה אבל יש לדון דשם לא השיב לו מענין שאלתו שלא שאלו אם יניח משא"כ כאן השיב לו מענין שאלתו ואולי יש לדמותו לדיני הסכמה בשבועה ויל"ע למעשה בכ"ז).


שאלות ותשובות
שכיחא
המצויות בהלכה